

**ZÁPIS ZE ZASEDÁNÍ RADY VLÁDY ČR PRO LIDSKÁ PRÁVA
konaného dne 26. května 2008**

Přítomni:

Členové Rady:

Dušan Lužný (MŠMT), Jaroslav Daněk (MO), Igor Němec (ÚOOÚ), Michaela Freiová, Jan Kratochvíl, Oldřich Kužílek, Daniela Světlíková, Jiří Matolín, Pavel Šturma, Jan Litomiský

Stálí zástupci:

Jitka Gjuričová (MV), Dana Římanová (MS), Lucie Svěženová (MS), Petr Hanuš (MPSV), Martin Plíšek (MZdr.), Gabriela Dlouhá (MZV), Věra Pelíšková (MMR), Magda Faltová, Přemysl Houda.

Omluveni:

Jaroslav Salivar (MV), František Korbel (MS), Marián Hošek (MPSV), Marek Šnajdr (MZdr.), František Mikeš (MK), Tomáš Pojar (MZV), Miroslav Kalous (MMR), Petra Burčíková, Pavla Burdová-Hradečná, Hynek Kalvoda, Anna Šabatová,

Hosté:

Džamila Stehlíková, Ladislav Zamboj (Výbor proti mučení), Pavel Čížinský (Výbor pro práva cizinců), Eva Vaníčková (předsedkyně Výboru pro práva dítěte), Filip Pospíšil (předseda Výboru pro občanská a politická práva), Helena Svatošová (Výbor pro občanská a politická práva), D. Hovorka (MPSV), A. Furek (MV), P. Pavlík (Výbor pro rovné příležitosti žen a mužů)

Sekretariát Rady:

Lucie Otáhalová (tajemnice Rady), Jana Kolářková, Eva Červinková, Jakub Machačka

Přítomno bylo 10 stálých členů a členek Rady, 9 stálých zástupců a zástupkyň (z toho 8 s právem hlasovat); celkem tedy bylo přítomno 18 osob s hlasovacím právem (včetně předsedy Rady).¹ Rada byla usnášeníschopná.

Zasedání řídil předseda Rady Jan Litomiský. Uvítal a představil nového pracovníka sekretariátu Mgr. Jakuba Machačku, tajemníka Výboru pro hospodářská, kulturní a sociální práva a Výboru pro odstranění diskriminace.

Jan Litomiský navrhnul projednání bodů programu v tomto pořadí:

Navržený program byl schválen (hlasování 16-0-0) v následujícím pořadí:

1. Podnět Výboru pro rovné příležitosti žen a mužů k problematice diskriminace mužů pečujících o děti

¹ Počet osob s hlasovacím právem se v průběhu jednání měnil, Rada byla nicméně po celou dobu jednání usnášeníschopná. V době hlasování o programu bylo přítomno 16 osob s hlasovacím právem.

2. Podnět Výboru proti mučení a jinému nelidskému, krutému a ponižujícímu zacházení a trestání Rady vlády ČR pro lidská práva k vězeňství

3. Podnět Výboru pro práva dítěte k zákazu tělesných trestů

4. Podnět ministryně pro lidská práva a národnostní menšiny ve věci povinné registrace dětí u praktického lékaře pro děti a dorost

5. Návrh ministryně pro lidská práva a národnostní menšiny na ustavení Výboru pro náboženské svobody Rady vlády ČR pro lidská práva

6. Podnět Výboru pro občanská a politická práva k vydání obecně závazného předpisu k zajištění zveřejňování některých vnitřních předpisů správních úřadů

7. Podnět Výboru pro občanská a politická práva ke změně právní úpravy odposlechů

8. Podněty Výboru pro rovné příležitosti žen a mužů

- k analýze dopadů vládních reforem v oblasti rovných příležitostí žen a mužů

- ke stanovení vládních priorit v oblasti rovných příležitostí žen a mužů

1. Podnět Výboru pro rovné příležitosti žen a mužů k problematice diskriminace mužů pečujících o děti

Podnět uvedla tajemnice výboru Eva Červinková. Výbor považuje za diskriminační, že muž, který vychovává dítě, nemá, na rozdíl od ženy, možnost snížení důchodového věku. Výbor navrhuje, aby snižování odchodu do důchodu v závislosti na počtu vychovaných dětí bylo buď zrušeno zcela, anebo by důchodový věk byl snížen také mužům, kteří po určenou dobu o dítě pečovali.

V diskusi nad tímto návrhem se střetly dva názorově odlišné proudy. M. Freiová uvedla, že snižování důchodového věku ženám by mělo být ponecháno, vzhledem např. k ženám, které těžce pracují. Toto stanovisko v podstatě podpořila D. Světlíková, která vnímá brzký odchod do důchodu jako ohodnocení ženy, obává se, že v případě zrušení by mohla chybět motivace mít děti.

Jan Kratochvíl konstatoval, že podnět napравuje to, co měl Ústavní soud napravit již loni na podzim. Dle jeho názoru jde v tomto případě zjevně o diskriminaci.

Ministryně Stehlíková informovala o diskusi ve vládě v souvislosti s důchodovou reformou. Vláda přijala usnesení, ukládající ministru práce a sociálních věcí vypracovat do poloviny roku 2009 návrh, jakým způsobem rozdílný věk odchodu do důchodu v návaznosti na počet vychovaných dětí vyřešit. Připravuje se tedy systémové řešení problému. V diskusi následně konstatovala, že nižší věk odchodu do důchodu vede mj. k feminizaci chudoby a je diskriminační pro muže.

J. Kratochvíl navrhl změnit ukládací část návrhu usnesení vlády tak, aby nebyly navrhovány žádné varianty – ministr práce a sociálních věcí by měl pouze novelizovat zákon o důchodovém pojištění ve smyslu podnětu.

P. Hanuš prezentoval záporné stanovisko Ministerstva práce a sociálních věcí k tomuto podnětu.

J. Daněk konstatoval, že u podnětu postrádá popis současného stavu, z hlediska vývoje stavu prací v dané oblasti (tj. nikoliv stav právní, ale faktický). V tomto případě by podnět měl zohlednit stav probíhajících jednání o důchodové reformě.

O. Kužílek vyzval výbor, který podnět připravil, aby věc analyzoval z různých hledisek, které zazněly v diskusi.

Rada hlasovala o pozměňovacím návrhu J. Kratochvíla (2-12-4)

Poté Rada hlasovala o návrhu jako celku (1-12-4).

Podnět byl zamítnut.

2. Podnět Výboru proti mučení a jinému nelidskému, krutému a ponižujícímu zacházení a trestání Rady vlády ČR pro lidská práva k vězeňství

Podnět uvedl L. Zamboj, člen Výboru proti mučení a jinému nelidskému, krutému a ponižujícímu zacházení a trestání. Základní filozofií podnětu je naplnění účelu trestu, tedy aby vězni po opuštění věznice vedli řádný život. V podnětu jde zejména o snižování počtu osob ve věznicích, zlepšení zaměstnávání a vzdělávání, zdravotní péče, duchovních potřeb a kontaktu s vnějším světem. Uvedl, že řada připomínek resortů je akceptovatelných, bude možné je zapracovat v rámci meziresortního připomínkového řízení. Případné vrácení podnětu do výboru by již bylo neefektivní.

Náměstek ministra spravedlnosti Martin Moulis uvedl, že Ministerstvo spravedlnosti s řadou bodů souhlasí, nicméně některé je nutno dopracovat. Navrhl přerušování projednávání a do příště tyto body přeformulovat.

J. Daněk navrhl, aby se tento podnět nepředkládal vládě, ale aby byli osloveni jednotliví ministři a byl učiněn pokus o dohodu mezi nimi. Navrhnul tedy podnět schválit a požádat předsedu Rady, aby jej s příslušnými ministry projednal o výsledku jednání Radu informoval. Rada by následně projednala podnět upravený dle výsledku jednání.

L. Zamboj vyjádřil za předkladatele kladné stanovisko k tomuto návrhu.

G. Dlouhá uvedla, že Ministerstvo zahraničních věcí oceňuje práci na podnětu a snahu zohlednit doporučení Evropského výboru proti mučení.

J. Litomiský navrhl, aby Rada projednávání podnětu přerušila projednávání podnětu do příštího zasedání Rady (17-1-0). Podnět bude v mezidobí konzultován s příslušnými ministerstvy.

Projednávání podnětu bylo přerušeno do příštího zasedání Rady.

3. Podnět Výboru pro práva dítěte k zákazu tělesných trestů

Podnět uvedla předsedkyně Výboru pro práva dítěte E. Vaníčková. Uvedla, že tělesné tresty jsou v rozporu s celou řadou mezinárodních dokumentů, zejména Úmluvou o právech dítěte.

J. Matolín upozornil na to, že týrání dětí je trestním zákonem ošetřeno již dnes. Dotázal se, jaký je vztah návrhu k platné právní úpravě, která týrání již postihuje. Dále poznamenal, že závažnější než týrání fyzické je týrání psychické. Kdo zaručí, že zákaz bude skutečně vymáhán?

O. Kužílek se otázal na hranice tělesného trestu. Poukázal na problém spočívající v tom, že tam, kde se ustoupí od např. pohlavku, nastupují jiné tresty, které jsou více manipulativní, více vydírající. Mají o tom severské státy nějakou představu?

D. Hovorka obecně shrnul stanovisko MPSV k návrhu, které vítá jakýkoliv krok k prohloubení práv dětí. Ministerstvo v zásadě vychází z toho, že neadekvátní výchovné

prostředky jsou postižitelné již dnes. Diskusi lze vést ohledně toho, zda zákaz explicitně zakotvit v zákoně o rodině. Novelizovat tento zákon by pak mělo MS, nikoliv MPSV.

D. Lužný k materiálu podotkl, že z něj vyplývá, jakoby ve školství tělesné tresty existovaly, což není pravda.

M. Freiová představila stanovisko Společnosti pro podporu rodiny, která se s návrhem neztotožňuje. Poukázala na to, že mizí hranice mezi tělesným trestem a týráním. Metodický pokyn MŠMT ohledně týrání z roku 2005 byl novelizován letos a bude vydán v červnu. Tělesným trestem není pouze pohlavek – tresty mířené na jiné části těla nejsou způsobilé učinit újmu na zdraví.

D. Římanová uvedla, že je nutno stanovit, zda se bude jednat o trestný čin, nebo o přešůpek. Zákaz musí být vymahatelný. Ke kompetenčnímu sporu ohledně novelizace zákona o rodině uvedla, že MS je připraveno novelizovat záležitosti ohledně občanského práva, dědictví, manželských záležitostí. Nepřísluší mu sociálně právní ochrana, která spadá do kompetence MPSV. Spor musí rozhodnout ministři.

J. Daněk navrhl změnu usnesení vlády tak, aby nebyly zmíněny konkrétně věty, které mají být uvedeny v zákoně. Zákon by měl být novelizován ve smyslu podnětu. K doporučující části uvedl, že je spíše potřeba se zaměřit na vzdělávání školní, základní, stredoškolské a vysokoškolské, nikoliv na vzdělávací aktivity pro rodiče. Usnesení by v části doporučující mělo být upraveno tak, aby směřovalo do výchovy, propagačních kampaní, pomoci centrům, které pomáhají rodinám, pomoci rodinám v krizi.

J. Gjuríčová považuje novelizaci zákona o rodině za deklaratorní. Ministerstvo vnitra podporuje kampaně, vysvětlování, výchovu a informování veřejnosti.

Ministryně Stehlíková ocenila kvalifikovanou debatu, která se na Radě rozvinula. Výbor pro práva dítěte bude s argumenty pracovat a věnovat jim pozornost.

E. Vaníčková demonstrovala postoje k tělesným trestům na Švédském případě, kde se po dvaceti letech usilovné kampaně a veřejných diskusí zcela obrátil poměr zastánců tělesných trestů a jejich odpůrců (původně 80% pro tělesné tresty). Alternativou k fyzickému násilí není násilí psychické. Násilí nemusí být vždy prostředkem výchovy. K otázce absence sankce uvedla, že výbor chtěl skutečně vyslat jasný signál veřejnosti o nepřijatelnosti tělesného trestání. Dále uvedla, že k návrhu usnesení lze pracovat ve světle připomínek vyřčených členy Rady.

Ministryně Stehlíková navrhla usnesení, kterým Rada ministryni vlády pro lidská práva a národnostní menšiny doporučí ve spolupráci s resortními ministry vést kampaň a zahájit veřejnou diskusi na téma výchova bez násilí (15-0-1).

Ministryně Stehlíková navrhla dopracování podnětu a přerušení projednávání tohoto bodu do konce roku 2008 (10-4-2).

Projednávání podnětu bylo přerušeno do konce roku 2008.

4. Podnět ministryně pro lidská práva a národnostní menšiny ve věci povinné registrace dětí u praktického lékaře pro děti a dorost

Ministryně Stehlíková informovala, že podnět je třeba v řadě detailů dopracovat a projednat s ministry. Navrhla přesunutí podnětu na příští schůzi (schváleno většinou 11ti hlasů).

5. Návrh ministryně pro lidská práva a národnostní menšiny na ustavení Výboru pro náboženské svobody Rady vlády ČR pro lidská práva

Návrh uvedli Jan Bárta a Pavel Čížinský. Ustavení výboru je pokusem o zajištění něčeho, co může být problémem v budoucnu. Náboženská svoboda může být ohrožena ze strany nevěřící majority; potencionálnímu ohrožení mohou být vystaveny minoritní náboženské společnosti. V neposlední řadě mohou být ohrožena práva osob, které jsou bez vyznání.

Většina členů Rady vyjádřila negativní stanovisko ke vzniku nového výboru. Problémy náboženské svobody mohou řešit stávající výbory. Vznik výboru podpořil D. Lužný.

J. Litomiský uvedl, že je možné, aby při Radě neformálně fungovala pracovní skupina, která může své návrhy předkládat Radě prostřednictvím některého z výborů, např. Výboru pro občanská a politická práva. Ministryně Stehlíková svůj návrh stáhla.

6. Podnět Výboru pro občanská a politická práva k vydání obecně závazného předpisu k zajištění zveřejňování některých vnitřních předpisů správních úřadů

Podnět uvedla členka Výboru pro občanská a politická práva Helena Svatošová. Výbor navrhuje, aby byla vydána vyhláška, která by specifikovala okruh vnitřních předpisů správních úřadů, které budou zveřejňovány na internetu. Bude se jednat o takové předpisy, které mají dopad na třetí osoby vně úřadu. Uvedla, že k připomínce Ministerstva vnitra bude podnět ještě doplněn o návrh na novelizaci samotného zákona o svobodném přístupu k informacím.

A. Furek prezentoval stanovisko Ministerstva vnitra, které nepovažuje pouhou novelizaci vyhlášky za možnou, je třeba novelizovat zákon 106/1999 Sb., například v rámci nyní připravované novely, která má být vládě předložena do konce tohoto roku.

O. Kužílek navrhl, aby byly zveřejňovány všechny předpisy, nejen ty, které budou vydány po účinnosti vyhlášky. Dále navrhl, aby byla zveřejňována úplná znění předpisů (připomínky k bodu 2. Přílohy usnesení vlády).

H. Svatošová formulovala změnu návrhu usnesení se zapracováním připomínek Ministerstva vnitra.

D. Římanová navrhla, aby Příloha usnesení vlády byla vypuštěna, aby se obsahově stala součástí odůvodnění (vlastního podnětu). Dále vyjádřila obavu, zda webové stránky budou schopny pojmout takové množství dat, jaké mohou úplná znění interních předpisů představovat. Může se jednat o stovky takových předpisů.

G. Dlouhá upozornila, že na Ministerstvu zahraničních věcí existuje řada vnitřních předpisů, které nejsou v režimu utajovaných informací, ale které zároveň nejsou určeny veřejnosti.

H. Svatošová k návrhu na vypuštění přílohy uvedla, že výčet tam uvedených předpisů je demonstrativní. Příloha by měla u návrhu usnesení zůstat. K připomínce Ministerstva zahraničních věcí uvedla, že pokud vnitřní předpisy nejsou v režimu utajení, pak by buď do tohoto režimu měly být zařazeny, v opačném případě není důvod k jejich nezveřejnění. O. Kužílek doplnil, že úřad může určit, které vnitřní předpisy dopadají pouze dovnitř úřadu a nemají dopad na třetí osoby.

Členové Rady hlasovali o návrhu na vypuštění přílohy usnesení (7-3-6). Tento návrh nebyl přijat.

Dále Rada hlasovala o pozměňovacích návrzích O. Kužílka (13-1-2), (12-0-3). Oba návrhy byly přijaty.

Dále Rada hlasovala o pozměněném usnesení (10-1-4).

Celý podnět Rada jednomyslně schválila (16-0-0).

7. Podnět Výboru pro občanská a politická práva ke změně právní úpravy odposlechu

Podnět uvedl předseda výboru Filip Pospíšil. Konstatoval, že podnět reaguje i na novelu trestního řádu schválenou v poslední době Parlamentem. Podnět však jde nad rámec této novely. Odmítá například odposlech se souhlasem. Snaží se dosáhnout sjednocení terminologie zásahů do soukromí – použití zpravodajské techniky, odposlech atd. Podnět se týká i jiných právních předpisů než jen trestního řádu. K připomínce Ministerstva spravedlnosti, vyjádřené i na dnešním zasedání Rady náměstkem Moulisem (zapracování návrhů podnětu v rámci rekodifikace trestního práva procesního) uvedl, že toto je možné na tomto zasedání do podnětu zapracovat.

D. Římanová navrhla přerušení projednávání materiálu a jeho přepracování na základě připomínek resortů. Návrh podpořila J. Gjuríčová s tím, že podnět není aktuální.

Mgr. Procházka (MS) shrnul obsah právě schválené novely trestního řádu. K odposlechu se souhlasem uvedl, že zrušení bylo navrhováno ve výborech Poslanecké sněmovny. Nakonec byl zvolen kompromis, a to, že odposlech se souhlasem je možný u vyjmenovaných trestných činů. Novela řešila pouze telefonní odposlechy, nikoliv odposlechy prostorové, ty budou řešeny v rekodifikaci.

F. Pospíšil odmítl námitky o neaktuálnosti podnětu. Podnět naopak reaguje na to, co chybí v právě přijaté novele. L. Otáhalová doplnila, že Výbor pro občanská a politická práva si opakovaně stanoviska resortů, zejména Ministerstva vnitra vyžádal, je tedy s nimi seznámen a v podnětu na ně reaguje, mj. i tím, že setrvává na svých návrzích.

J. Daněk navrhl změnu usnesení v tom smyslu, že novelizace v trestního řádu bude jako nejobecnější uvedena v usnesení jako první, další novelizace na trestní řád (rekodifikaci) navážou.

F. Pospíšil vyjádřil za předkladatele nesouhlas s přerušením. Návrh na přerušení nebyl schválen (4 hlasy pro návrh).

Rada hlasovala o podnětu ve znění pozměňovacího návrhu J. Daňka (11-0-3).

Podnět byl schválen.

8. Podnět Výboru pro rovné příležitosti žen a mužů k analýze dopadů vládních reforem v oblasti rovných příležitostí žen a mužů

Podnět uvedl P. Pavlík, člen Výboru pro rovné příležitosti žen a mužů. Výbor navrhuje provedení analýzy dopadů vládních reforem na ženy a muže, vzhledem k tomu, že se domnívá, že existují negativní dopady těchto reforem, zejména na ženy. Analýzy měly být provedeny ještě před zavedením reforem.

J. Daněk poznamenal, že nevidí důvod, proč má být podnět předložen vládě, pokud je úkol ukládán ministryni pro lidská práva.

J. Litomiský poznamenal, že informace ke zpracování analýzy mají příslušné resorty, které budou mít první vyhodnocení k dispozici ke konci roku.

Další diskuse se týkala otázek, k čemu bude taková analýza sloužit, kdo by ji měl vypracovat a případně v jakém rozsahu.

Návrh na přerušení podnětu nebyl schválen (5-6-0).

Rada poté hlasovala o podnětu (2-7-2).

Podnět nebyl schválen.

Podnět ke stanovení vládních priorit v oblasti rovných příležitostí žen a mužů nebyl z důvodu neusnášeníschopnosti Rady projednán.

Příští zasedání Rady se uskuteční v 3. týdnu v září 2008.